

характерних для протиправних банкрутств з'являються ознаки того, що в якийсь момент економічний стан підприємства різко погіршився. Момент різкого погіршення економічного стану підприємства може бути моментом початку реалізації протиправних дій, результатом яких підприємство стає банкрутом. Тому, причини подібних змін, визначені з використанням аналітичних процедур, повинні бути детально досліджені.

Список літератури: 1. *Гаркуша С. А.* Фінансовий стан: проблеми при оцінці та їх вирішення / С.А. Гаркуша // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету / За редакцією д.с.-г.н., проф., академіка АН ВШ України М.І. Бахмата. – Кам'янець-Подільський. – 2009. – Випуск 17, Том 2. – С. 426-430. 2. *Дорош О.Б.* Ризик викривлення інформації в обліку та аудиті / О.Б. Дорош // Вісник Львівського університету. Серія економічна. – 2008. – № 39(1). – С. 149 – 154. 3. *Куценко В. А. (Кулик В. А.)* Баланс як джерело інформації для прийняття рішень / В.А. Куценко // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – 2005. – № 1 (15). – С. 225 – 228 4. *Мараховська К.А.* Методи та моделі передбачення банкрутства підприємств у міжнародній та українській практиці // Державне управління в умовах інтеграції України в Європейський Союз. Матеріали науково-практичної конференції за міжнародною участю. – Київ. – 2002. – том 1. – С.309-310. 5. *Palebu K.G., Healy P.M., Bernard V.L.* Business Analysis and Valuation Using Financial Statements, - U.S.: South-Western College Publishing, 2nd ed., 2004.

Н.Ю. Єршова, канд. екон. наук, доц., НТУ «ХП», Харків

Ю. Стребкова, магістр НТУ «ХП», Харків

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСУ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИМИ УСТАНОВАМИ

Виважений підхід щодо планування видатків бюджетними установами є важливою передумовою дієвої соціально-економічної політики. Формування видатків бюджетними установами заслуговує відповідної уваги виходячи з необхідності підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами бюджетних установ в умовах їх обмеженості та досягнення запланованих економічних та соціальних показників. Серед вагомих наукових досліджень вчених у сфері використання коштів бюджетними установами можна назвати праці М. Афанасьєва, О. Богачової, Дж. Б'юкенена, А. Вагнера, С. Вітте, Р. Дорнбуша, А. Ілларіонова, Дж. М. Кейнса, Т. Ковальнової, А. Лаврова, В. Лебедева, С. Лушина, Р. Максгрейва, В. Родіонової, П. Самуельсона,

М. Сперанського, Дж. Стігліца, Г. Таллока, В. Танзі, С. Фішера, Дж. Хікса, М. Ходоровича. Питанням використання коштів бюджетних установ, виконання кошторису, та їх впливу на соціально-економічний розвиток країни присвячені праці вітчизняних вчених: С. Буковинського, О. Василика, В. Глуценка, І. Запатріної, Л. Лисяк, І. Лук'яненко, І. Луніної, І. Лютого, В. Опаріна, Г. П'ятаченка, В. Федосова, І. Чугунова, С. Юрія та інших.

Організація аналітичної роботи в бюджетних установах має декілька етапів і включає розроблення загальних планів і планів (програм) конкретних аналітичних робіт, встановлення порядку проведення аналізу, матеріальне, методичне і наукове забезпечення, загальне керівництво, визначення прийомів виконання аналітичних робіт, їх оформлення та контроль за впровадженням у процес створення послуг [1-3, 6].

Аналіз виконання кошторису бюджетної установи передбачає оцінку сум, затверджених в кошторисі, сум відкритих кредитів або перерахованих коштів, касових та фактичних видатків. Видатки бюджетних установ групуються на основі бюджетної класифікації за однорідними ознаками за розділами, параграфами та статтями. Виконання кошторису передбачає дотримання норм витрат ресурсів бюджетною установою. Змістом аналізу виконання кошторису видатків є: оцінювання ефективності використання виділених установі матеріальних, трудових і фінансових ресурсів; виявлення відхилень фактичних видатків від кошторисних і кількісне оцінювання — оцінювання впливу факторів, що викликали таке відхилення; якісне оцінювання тенденцій розвитку установи [1, 2, 3].

Основними завданнями виконання кошторису видатків є:

- оцінювання дотримання кошторису в цілому і за економічними елементами видатків;
- характеристика складу і структури видатків, їх зміни;
- визначення факторів, що викликали відхилення фактичних видатків від кошторисних;
- виявлення резервів підвищення ефективності використання

ресурсів установи;

- відпрацювання заходів для використання виявлених резервів.

Завдання аналізу конкретизуються у процесі вивчення видатків бюджетних установ за окремими видами і напрямками [2, 3].

Крім динамічного та структурного аналізу варто проводити параметричний аналіз кошторису, який дає можливість бюджетним установам обґрунтовано планувати статті кошторису. Для цього:

- визначають співвідношення показників діяльності, які впливають як на структуру, так і на виконання кошторису;
- досліджують значення таких співвідношень, характерні для періодів ефективного виконання кошторису (зокрема, формування кредиторського сальдо за рахунками «Результат виконання бюджетів» і «Результат виконання кошторису»);
- розраховують статті кошторису із застосуванням цих співвідношень, плануючи певний рівень показників (коефіцієнтів) [3, 4, 5].

Показниками, на підставі яких доцільно проводити параметричний аналіз виконання кошторису, можуть бути:

- касові та фактичні видатки звітною періоду за фондами та в цілому по установі;
- доходи загального та спеціального фондів;
- сума власного капіталу установи;
- сума валюти балансу;
- середньоспискова чисельність працівників за відповідний період та ін.

Параметричний аналіз передбачає обчислення таких коефіцієнтів, як коефіцієнт співвідношення касових видатків і фактичних (за фінансуванням певними фондами), коефіцієнт (обсяг) фактичних видатків загального фонду на 1 працюючого, відношення планових надходжень коштів за звітний період за певними фондами, відношення видатків до доходів за певними фондами .

В таблиці 1 представлено розрахунок вказаних показників для Ізюмської

районної ради за 2011-2013 роки та їх динаміка.

Аналіз співвідношення касових та фактичних видатків показав, що збільшення касових видатків на 4,68% і фактичних видатків на 32,24 % зменшило коефіцієнт співвідношення касових і фактичних витрат на 20,84%.

Таблиця 1

Параметричний аналіз видатків бюджетної установи за 2011-2013 роки за загальним фондом

Коефіцієнт	2011 рік	2012 рік	2013 рік	Абсолютне відхилення 2012 року від 2011 року	Абсолютне відхилення 2013 року від 2012 року
Коефіцієнт співвідношення касових і фактичних видатків	0,977	1,24	0,982	0,263	-0,258
Коефіцієнт (обсяг) фактичних видатків загального фонду на 1 працюючого	42884,52	38822,6	51339,2	-4061,92	12516,6
Відношення планових надходжень коштів за звітний період	1,021	1,0235	1,0579	0,0025	0,0344
Коефіцієнт відношення видатків до доходів*	1,0065	1,126	1,156	0,1195	0,03

*розрахунок передбачає складення сум асигнувань за певний період з результатом виконання кошторису за загальним фондом за даними балансу на кінець відповідного року. Наприклад, за 2013 рік сума складає: 504500 + 14335 = 583275,25 грн – фактичні видатки. Планові видатки 504500 грн. Коефіцієнт = 583272,25 / 504500 = 1,156.

За допомогою методу ланцюгових підстановок проведемо послідовну заміну базової величини одних і тих самих факторів фактичною з подальшим відніманням від результату кожної наступної підстановки попереднього результату. Різниця результатів визначає величину впливу окремого фактора на узагальнюючий показник. Аналіз вливу зміни касових і фактичних видатків на коефіцієнт співвідношення касових і фактичних видатків наведено у таблиці 2.

Збільшення касових видатків на 4,68 % веде до збільшення коефіцієнта співвідношення касових і фактичних видатків на 0,058, а збільшення фактичних видатків на 32,24 % зменшує цей коефіцієнт на 0,316, що в сумі по роках зумовило зменшення коефіцієнта співвідношення касових і фактичних видатків на 0,258.

**Вплив зміни видатків на коефіцієнт співвідношення касових та фактичних
видатків**

№ підстановки	Фактори		Коефіцієнт співвідношення касових та фактичних видатків	Вплив зміни видатків
	касові видатки, грн	фактичні видатки, грн		
0	481350	388226,5	1,240	
1	503895,3	388226,5	1,298	0,058
2	503895,3	513392,2	0,982	-0,316
Усього	-	-	-	-0,258

Список літератури: 1. Гончар Л.В. Організація аналізу бюджетних установ [Текст] / Л.В. Гончар // Вісник Житомирського державного технічного університету. – № 33. – 2010. – С. 59. 2. Запатріна І.В. Програмно-цільовий метод бюджетування у контексті стратегічного та середньострокового планування / І.В. Запатріна, Т. Б. Лебеда // Фінанси України. – 2006. – № 10. – С.18–31. 3. Кириленко О. Актуальні проблеми реформування бюджетної системи України / О. Кириленко // Світ фінансів. – 2006. – Вип. 4 (9). – С. 7–16. 4. Лук'яненко І.Г. Особливості короткострокового прогнозування бюджетних показників на основі не казуальних економетричних методів // Культура народів Причорномор'я. – 2006. – № 73. – С. 103-108. 5. Остріченко Ю.В. Досвід застосування елементів стратегічного бюджетного планування в країнах з ринковою економікою / Ю.В. Остріченко // Наукові праці НДФІ. – 2011. – № 1. – С. 21–29. 6. Чугунов І.Я. Фінансово-економічне прогнозування і планування / І.Я.Чугунов, Т.Г.Затонацька, А.В.Ставицький. – К. : Поліграф-Консалтинг, 2007. – 312 с.

О.С. Задорожна, студентка НТУ «ХП»

О.І. Линник, канд. екон. наук, доцент, НТУ «ХП»

ОБЛІК ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЗАХОДИ ЩОДО ЙОГО ЗБІЛЬШЕННЯ

Прибуток – перевищення у грошовому вираженні доходів (виручки від реалізації товарів і послуг) над витратами на виробництво і збут останніх, тобто частина чистого доходу, створеного в процесі виробництва і реалізованого у сфері обігу, який безпосередньо отримують підприємства після продажу продукції.

Прибуток є одним із найбільш важливих показників фінансових результатів господарської діяльності суб'єктів підприємництва (організацій і підприємців), заради якого і здійснюється підприємницька діяльність [1].

Для обліку фінансових результатів використовують рахунки 79